

Співвідношення приватної детективної та правоохоронної діяльності

Француз А. Й.

*Герой України, доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України, професор
кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: Anatoliyff@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-2861-1252*

Корчєнов Т. С.

*студент кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: tarasromanov9999@gmail.com*

Ст. 1 Конституції України проголошує Україну правовою державою, в якій одним із головних завдань є створення ефективного та діючого механізму захисту прав, свобод і охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб [1]. А важливим елементом функціонування механізму захисту та забезпечення прав і свобод людини на сьогодні є інститут приватних детективів. І саме розвиток цього інституту на сучасному етапі становлення України, як цивілізованої європейської держави, є одним із завдань, вирішення якого сприятиме кращій реалізації прав та свобод людини.

Нажаль, в нашій державі досі не прийнято закон, який би регулював діяльність приватних детективів, хоча перші спроби по легалізації приватної детективної діяльності були здійснені вже давно. А існуюча на сьогодні велика кількість приватних детективів, зареєстрованих як адвокатські контори, приватні підприємства чи громадські організації з правового захисту населення, свідчать про те, що в нашій країні росте попит на послуги приватних детективів, які фактично лишаються поза законом [2]. Тому, на нашу думку, питання легалізації діяльності приватних детективів в Україні на сьогодні є вкрай актуальним.

Але поки окремого закону щодо приватної детективної діяльності Україною не прийнято, ми будемо орієнтуватись не тільки на сьогоднішній досвід детективної діяльності, а й на проект Закону «Про приватну детективну діяльність» №3010 від 04.02.2020, який був прийнятий Верховною Радою України в лютому 2021 року у першому читанні [3].

Згідно вищезазначеного проекту Закону, приватна детективна діяльність-це незалежна професійна діяльність приватного детектива або діяльність детективного агентства щодо надання замовникам приватних детективних послуг з метою забезпечення захисту їх прав та законних інтересів на платній договірній основі.

Так, як діяльність приватних детективів спрямована на забезпечення захисту прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб доцільно буде порівняти діяльність приватних детективів з діяльністю правоохоронних органів.

Під правоохоронною діяльністю розуміється вид державної діяльності, який здійснюється уповноваженими державою органами з метою забезпечення дотримання прав і свобод громадян, їх реалізації, забезпечення законності та правопорядку шляхом застосування заходів впливу в повній відповідності із законом. Тобто правоохоронна діяльність спрямована на запобігання виникненню умов і причин можливих та вчинених суспільно небезпечних явищ, припинення їх розвитку та ліквідацію наслідків [4].

Згідно Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до правоохоронних органів можна віднести органи служби безпеки, поліцію, прокуратуру, антикорупційні органи, суди та інші [5].

Тепер щодо правоохоронної діяльності. На думку д. юрид. н., колишнього Голови Верховного Суду України В. Т. Маляренка, до правоохоронної діяльності належать такі напрями:

- діяльність із забезпечення охорони учасників кримінального судочинства;
- діяльність органів прокуратури;
- діяльність із виявлення, запобігання та розслідування злочинів;
- діяльність із захисту державної (національної) безпеки, державного кордону й охорони правопорядку;
- забезпечення законності [6].

Важливою ознакою правоохоронної діяльності є застосування заходів юридичного впливу (державний примус і стягнення) до правопорушників. Тобто, практично вся ця діяльність направлена на попередження і боротьбу зі злочинами та іншими правопорушеннями, а також на усунення їх наслідків.

А діяльність приватних детективів спрямована на захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб. Проаналізувавши проект Закону Про приватну детективну діяльність і беручи до уваги сьогоденний стан приватної детективної діяльності, до діяльності приватних детективів можна віднести наступні напрями:

- збирання, фіксування та дослідження відомостей, необхідних для розгляду справ під час судочинства;
- пошук осіб;
- розшук зниклого чи вкраденого майна;
- економічні розслідування;
- перевірка контрагентів;
- збирання доказів та інше.

З вищевикладеного можна зробити висновок, що приватна детективна діяльність здійснюється на договірній і оплатній основі, тоді як правоохоронна діяльність не має на меті отримання прибутку і основним завданням якої є попередження та боротьба зі злочинністю. Але не дивлячись на дані відмінності ці два види діяльності подібні за своїми принципами та завданнями, головними з яких є принцип законності та соціальної справедливості. А особливе місце серед завдань правоохоронної та детективної діяльності посідає захист прав, свобод, законних інтересів людини, честі, гідності та безпеки. З моменту легалізації приватної детективної діяльності, приватна та державна системи будуть доповнювати одна одну, що розвантажить роботу правоохоронців і зменшить рівень злочинності.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради, 1996, №30, с. 141;
2. Француз Ф. Й. Особливості становлення приватної детективної діяльності в Україні у порівнянні із зарубіжними країнами. Правничий вісник Університету «КРОК», №38. [Електронний ресурс].-2020, URL: <https://lbku.krok.edu.ua/krok-university-law-journal/article/view/264/219> (дата звернення 13.11.2022)
3. Про приватну детективну діяльність: Проект Закону від 04.02.2020 №3010. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68051 (дата звернення 13.11.2022)
4. Волуйко О. Поняття правоохоронної діяльності та правоохоронних органів у світлі концепції

національної безпеки України // Підприємництво, господарство і право.-2020.-№10.-С. 95;

5. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України №3781-ХІІ від 24.11.2021. // Відомості Верховної Ради, 2021, №23, ст. 197;

6. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: підручник / В. Т. Білоус, О. С. Захарова, В. С. Ковальський та ін.; відп. ред. В. Т. Малярєнко. — Київ : Юрінком Інтер, 2007. — С. § 1 гл. 1 розд. 1. — ISBN 966-667-255-3.